معاینه از راه دور

با شیوع ویروس کرونا، پزشکی آنلاین رونق بیشتری گرفته است

بسیاری از پزشکان معتقدند بزرگ‌ترین ضعف پزشکی آنلاین نبود امکان معاینه بیمار است

میثم اسماعیلی

جامعه

کرونا چه بماند چه بعد از کشتار چندماهه‌اش برود هیچ چیز دیگر مثل گذشته نخواهد بود. زندگی میلیاردها نفر انسان روی کره خاکی تغییر کرده و این تغییرات منجر به پیدایش سبک زندگی نوینی شده است. شتاب این تغییر آن‌قدر چشمگیر و شگفت است که تعلل کوتاهی حتی باعث جاماندن از غافله این دگرگونی‌ها می‌شود. اگر پیش از این سعی می‌شد مردمان این دهکده جهانی را با مشوق‌هایی به استفاده از فضای مجازی ترغیب کنیم حالا ویروس کرونا جای آن مشوق‌ها «تهدید نیستی و مرگ» را نشانده، آن‌قدر که اگر کسی به این نوع سبک زندگی رغبتی نداشته باشد، عمرش کوتاه‌تر می‌شود.

یکی از مصادیق بارز این تغییر سبک زندگی، تغییرات در نگرش شهروندان در حوزه سلامت است. ورود فناوری در ادوار گذشته هم باعث تحول ارتباط میان پزشک و بیمار شده، اما با افزایش سریع حجم اطلاعات در اینترنت، ارتباط پزشک و بیمار حالا شکل تازه‌ای به خود گرفته است. جالب این‌که امروز بیش از ۴۰ درصد جست و جوهای اینترنتی، مرتبط با حوزه سلامت است و بیش از ۶۰ میلیون بیمار در طول روز از طریق جست و جوهای اینترنتی و پزشکی از راه دور با پزشکان خود ارتباط برقرار می‌کنند.

شیوع گسترده ویروس کرونا هم به نوعی کاتالیزور برای استفاده از این راه تبدیل شده است. اوایل همین فراگیری بود که یکی از مسؤولان وزارت بهداشت ایران اعلام کرد بیش از ۴۰ درصد مبتلایان به این ویروس در آن زمان در مراکز درمانی دچار شده‌اند و همین نکته به تنهایی باعث رواج استفاده از پزشکی از راه دور یا «تله مدیسین» یا نام متحول شده‌اش، یعنی «پزشکی آنلاین» شده است.

رسیدن هرم جمعیتی ایران به درمان بیشتر باشد یا فراگیری یکباره ویروس مرگبار کرونا، هر چه باشد فضای گسترده مجازی حالا پر شده است از آگهی‌های ویزیت آنلاین؛ معرفی کسب و کارهای نوپا برای معاینه مجازی و باز شدن بی‌شمار صفحات اینستاگرامی و کانال‌های تلگرامی که در آن به شما خدماتی برای ویزیت و معاینه و درمان آنلاین می‌دهند. اما این رابطه دورادور چقدر در تشخیص بیماری موثر است؟ چه مزایایی دارد و چه مشکلاتی پدید می‌آورد؟ اگر پای نظرات کاربران اغلب سایت‌هایی که چنین خدماتی ارائه می‌کنند بنشینید چیزی جز تعریف و تمجید دیده نمی‌شود و البته پر واضح است که این سایت‌ها با بازتاب نظرات منفی اقدامی ضدتبلیغی برای خودشان انجام نمی‌دهند. اما آرش اسدی یکی از بیمارانی است که به تازگی از این امکان استفاده کرده است. از او درباره چگونگی این خدمات می‌پرسیم. او می‌گوید به نوعی مجبور به استفاده بوده، چراکه با تپش یکباره قلب در نیمه شب از خواب بیدار شده و به واسطه تنها بودن امکان رفتن به مراکز درمانی را نداشته. او می‌گوید: «با جست‌وجوی اینترنتی با یکی از این مراکز تماس گرفتم و بعد از چند دقیقه توانستم با پزشکی حرف بزنم. علائمم را توضیح دادم و او برایم دارو تجویز کرد.»

یکی از شکاف‌ها همین جا آشکار می‌شود. بیماری که توان رفتن به مرکز درمانی را ندارد، احتمالا توان رفتن به داروخانه برای تهیه دارو را هم نخواهد داشت. هر چند آرش اسدی از این انتخاب راضی است، چراکه می‌گوید: «هر چند به واسطه حال نامساعدم مجبور به استفاده از این روش بودم، اما اگر نیاز دوباره‌ای ببینم ترجیحم استفاده از این نوع است تا این‌که بخواهم مراجعه به مراکز درمانی داشته باشم.»

وقتی معاینه حذف می‌شود

امایکی از مهم‌ترین ابزار هر پزشکی برای تشخیص درست بیماری، معاینه بیمار است. معاینه‌ای که می‌تواند در روند درمانی بیمار مهم‌ترین نقش را ایفا کند و به درستی پروسه درمان بینجامد. با حذف چنین ابزاری پزشکان با چه مشکلاتی رو به رو خواهند شد؟

مجید نصیری، متخصص گوش و حلق و بینی است و نامش در فهرست پزشکان آنلاین به چشم می‌خورد. او معتقد است برای استفاده از مشاوره آنلاین پزشکی پیشفرض‌هایی لازم است که باید نسبت به آن آگاه بود. یکی از آنها شناخت پزشک از سوی بیمار است. نصیری می‌گوید: «استفاده از این خدمات، زمانی مفید است که پزشک متخصص‌تان را به خوبی بشناسید. مشاوره آنلاین با اپراتورها، کار چندان عاقلانه‌ای نیست. پس بهتر است از خدماتی استفاده کنید که مشخصات پزشک در آن روشن است و می‌توانید نسبت به سوابق و تخصص پزشک، تحقیق کنید.»

درباره معاینه هم حرف‌هایی مطرح است، بسیاری از پزشکان معتقدند در بسیاری از ویزیت‌ها نیازی به معاینه وجود ندارد. اما به هر حال ممکن است در مواردی نیاز به معاینه بیمار باشد، مثل فشار خون. هر چند می‌توان در برخی موارد از امکانات اینترنت برای معاینه بیمار و حتی تماس چشم با چشم با بیمار استفاده کرد. به عنوان مثال، از بیمار می‌توان خواست از ضایعات پوستی‌اش عکس دیجیتالی تهیه کند و برای پزشک بفرستد یا این‌که از آزمایش‌ها و عکس‌های رادیولوژی اسکن تهیه کند و بفرستد.

مجید نصیری، اما معتقد است بزرگ‌ترین ضعف این نوع درمان همان نبود معاینه بیمار است. او می‌گوید: «اگر بخواهیم معایب مشاوره آنلاین پزشکی را بررسی کنیم، می‌توان به کمبود معاینه حضوری و فیزیکی آن اشاره کرد. اصلی‌ترین مشکل در چنین ارتباطات آنلاینی، همان نبود معاینه است. اصلی‌ترین ابزار پزشک برای تشخیص، معاینه بیمار است. زمانی که امکان بررسی و معاینه فیزیکی بیمار وجود نداشته باشد، اطلاعات و تشخیص پزشک، حدودی خواهد بود.»

پزشکی آنلاین اورژانسی نمی‌شود

پزشکی از راه دور بحث این روزها نیست و پیشینه دوری دارد. در برخی منابع، استفاده از این نوع درمان را مربوط به قرن ۱۸ و همزمان با اختراع تلفن و تلگراف دانسته‌اند. واژه پزشکی از راه دور، اما نخستین بار سال ۱۹۲۰ به کار گرفته شد، هرچند کاربری آن از سال‌ها پیش آغاز شده بود. در سال ۱۹۴۸ هم برای نخستین بار تصاویر رادیولوژی بین دو بیمارستان فیلادلفیا و پنسیلوانیا در آمریکا و از طریق خطوط تلفن انتقال داده شدند تا این نوع درمان با شتاب شگفت فناوری به روزگار کنونی برسد. هر چند حالا این روش درمانی به نوعی به انتخاب بیماران بستگی دارد، اما حالا در بسیاری از کشورها از جمله ۳۲ ایالت آمریکا پزشکی از راه دور به قانون ثابت بیمارستانی تبدیل شده است. البته برای استفاده از پزشک آنلاین بیماران باید مواردی را در نظر بگیرند. برخی از این موارد آن‌قدر بدیهی است که نیاز به گفته شدن ندارد، اما مجید نصیری این بدیهیات را هم لازمه آگاهی بخشی می‌داند و می‌گوید: «مشاوره آنلاین پزشکی برای زمان‌هایی مناسب است که هیچ مورد اورژانسی وجود ندارد. برای موارد اورژانسی، مشاوره آنلاین اصلا گزینه مناسبی نیست. استفاده از ارتباط مجازی با دکتر متخصص، برای زمان‌هایی مناسب است که به پزشک دسترسی ندارید. مثلا تعطیلات عید یا مناسبت‌های خاصی که در سفر هستید و تنها راه دسترسی‌تان فضای مجازی است. در چنین شرایطی می‌توانید از فناوری استفاده کنید.»

حذف پزشک؛ افزایش استرس

بسیاری حضور در مطب پزشکان و حتی مراکز درمانی را بخشی از روند درمانی می‌دانند. آنها بر این باورند که حضور فیزیکی در کنار یک پزشک به‌شدت از میزان استرس و نگرانی بیمار می‌کاهد و همین در روند درمان احتمالی کمک شایانی می‌کند. همین باور است که آنها را مجاب به حضور کرده و به این باور رسانده که ویزیت آنلاین هیچ‌گاه نمی‌تواند در روند درمانی بیماران موثر باشد، اما مجید نصیری می‌گوید: «مشاوره با متخصص، استرس، اضطراب و نگرانی‌تان را کاهش می‌دهد. گاهی مشاوره با پزشک و دستیابی به اطلاعات صحیح پزشکی، کمک فوق‌العاده زیادی به بهبود وضعیت‌تان می‌کند.»

او معتقد است اگر همان پیش‌فرض‌ها درباره پزشکی آنلاین را بدانیم، مقاومتی در برابر استفاده از این خدمات نشان نمی‌دهیم. او می‌گوید: «گاهی شرایطی مشابه شرایط فعلی، امکان مراجعه لحظه‌ای را به ما نمی‌دهد. در چنین شرایطی، بهترین روش برای کاهش استرس و نگرانی، ارتباط مستقیم و آنلاین با پزشک است. گاهی با جست و جو در خصوص بیماری خاصی می‌توانید علائم و درمان آن را مشاهده کنید، اما در بیشتر مقالاتی که در سایت‌های غیرپزشکی و غیرتخصصی یافت می‌شود، اطلاعات اشتباه بسیاری به مخاطب ارائه می‌شود. پس می‌توان گفت، مشاوره آنلاین با پزشک متخصص، بسیار مطلوب‌تر از مطالعات این‌چنینی و ایجاد استرس و نگرانی است.»

تخصص من، رایگان

پزشکی آنلاین این روزها نرم‌افزار و استارت‌آپ‌های بسیاری دارد، سایت‌های بسیاری این خدمات را ارائه می‌دهند و صفحات اینستاگرامی و کانال‌های تلگرامی بسیاری هم در این زمینه فعال هستند که برابر گرفتن وجه حق ویزیت نسبت به معاینه مجازی و درمان بیماران اقدام کنند، اما این قصه در ایران حداقل این‌طور آغاز نشد. در همان ابتدای شیوع کرونا در ایران که هنوز اراده‌ای برای قرنطینه مردم وجود داشت برای تشویق بیشتر شهروندان به خانه ماندن پویشی مجازی با عنوان «تخصص من رایگان» به راه افتاد، پویشی که در آن پزشکان به نوعی پرچمدار آن بودند. راه اندازی این پویش خودجوش مردمی با نوشته کوتاهی شکل گرفت؛ «جهت کاهش مراجعه مردم به مراکز بهداشتی درمانی با توجه به شرایط کنونی ایران، پاسخگوی سوالات مردم در حیطه تخصصی خود بوده و در صورتی که نیاز به معاینه نداشته باشند مردم می‌توانند از طریق واتس‌اپ با این متخصصان ارتباط برقرار کنند.» پای این نوشته کوتاه هم فهرستی از اسامی چند پزشک متخصص از جمله متخصص کودکان و نوزادان، متخصص بیماری های داخلی، فوق تخصص سونوگرافی و رادیولوژی، متخصص گوش و حلق و بینی، متخصص جراحی عمومی، متخصص مغز و اعصاب و ستون فقرات، متخصص زنان و زایمان، به چشم می‌خورد که برای کمک از راه دور به مردم اعلام آمادگی کرده اند. اما فهرست پزشکان محدود به این تخصص‌ها نماند. هشتگ «تخصص من رایگان» پیش رفت و افراد بیشتری در آن حضور یافتند. «دوستان عزیز اگر شما یا عزیزانتان دچار اختلالات اعصاب و روان هستند و به هر دلیلی امکان ویزیت توسط روانپزشک مهیا نیست یا در مورد مصرف دارو ها یا تنظیم داروها دچار مشکل هستند از طریق اینستاگرام یا دایرکت توئیتر یا تلگرام به من پیام دهید.»، «دوستان، اگر در زمینه ارولوژی (مشکلات کلیه و مجاری ادراری) مشکلی دارید و به پزشک معالج تون دسترسی ندارید، من در دایرکت توئیتر در خدمتتون هستم»، «در شرایط حال حاضر کشورم برای کاهش مراجعات غیرضروری به بیمارستان، به عنوان پزشک شاغل در اورژانس تا حد توانم پاسخگوی سوالات شما هستم.»

اینها نمونه‌هایی از پیام پزشکانی بود که تخصص خود را به صورت رایگان در اختیار هموطنانشان گذاشتند اما نکته جذاب این پویش این بود که محدود به حوزه پزشکی نماند، هر چند به واسطه شوک ابتدایی شیوع کرونا تخصص آنها بیش از هر زمان مورد نیاز بود اما متخصصان دیگر هم هنگام خانه‌نشینی شهروندان پای کار آمدند و نگاهی به فهرست این تخصص‌ها هم نشان می‌دهد بازه گسترده‌ای از افراد به این پویش پیوستند و قصد کمک به هموطنانشان را دارند. با دنبال کردن این هشتگ در فضای مجازی می‌توان به پیام‌های جالبی از سوی متخصصان حرفه‌های مختلف رسید. از آموزش زبان آلمانی بگیرید که شاید به نظر از اولویت چندانی برخوردار نباشد تا مشاوره‌های قضایی و وکالت. پزشکی آنلاین نیز این روزها از دل پویش‌های مردمی راه خود را باز کرده است.

یک دقیقه تجویز دارو؛ ۴۸ هزارتومان

زندگی +

وقتی معاینه بیمار از روند درمانی حذف می‌شود، معایب دیگری هم شکل می‌گیرد که یکی از آنها تجویز داروست. طبق قوانین، تجویز دارو بدون معاینه حضوری امکان‌پذیر نیست و در مشاوره آنلاین، صرفا راهنمایی‌هایی به‌منظور تشخیص حدودی و کاهش استرس بیمار انجام می‌شود. هر چند مزایایی همچون کاهش هزینه برای بیمار در این روش وجود دارد، اما این ویژگی هزینه‌هایی هم دارد. از جمله این‌که امکان نسخه نوشتن و درخواست عکس و آزمایش در این روش وجود ندارد و برای هزینه‌های ویزیت آنلاین هم نمی‌توان از خدمات بیمه استفاده کرد. در زمانه شیوع گسترده کرونا حالا فضای مجازی پر است از این مطب‌های مجازی. هر چند غالب افرادی که از این امکانات استفاده کرده‌اند تا حدودی از آن رضایت دارند، اما بخشی از شهروندان هم از اعتمادشان به این نوع درمان ناراضی هستند. حسین یکی از آنهاست که می‌گوید با پرداخت ۴۸ هزار تومان و ارسال علائم بیماری‌ام در واتس‌اپ یکی از پزشکان، فقط یک فایل صوتی یک دقیقه‌ای دریافت کردم که در آن به تجویز چند دارو پرداخته بود. بدون این‌که با من حتی حرف بزند.

حق با شماست

info@jamejamdaily.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#وام-مسکن

سالاری از زاهدان:

وام ودیعه مسکن باعث می‌شود کاسبی بنگاه‌های املاک به‌واسطه صدور قولنامه‌های صوری رونق بگیرد. چرا دولت برای این موضوع فکری نمی‌کند؟

#عطاری-نظارت

ترابی از تهران:

نبود نظارت بر عطاری‌ها باعث شده بعضی از این افراد داروهای غیرمجاز و فاقد تاییدیه وزارت بهداشت را به فروش برسانند.

#مرغ-تخلف

کبیری از تهران:

مرغ‌فروشان میدان تره‌بار بهمن، مرغ را به‌صورت کامل نمی‌فروشند و با تکه‌تکه کردن آن گران‌تر از قیمت مصوب به مردم می‌فروشند.

#لاستیک-خودرو

حسنی از تهران:

لاستیک خودرو دوباره گران شد و به آسانی نمی توان آن را تهیه کرد. اگر مدیران فکری به حال این مشکل رانندگان نکنند دوباره شاهد گرانی در حوزه حمل و نقل و جا به جایی بار خواهیم بود و شهروندان بیشترین آسیب را در این بین خواهند دید.

#بزرگراه-آسفالت

نادری از تهران:

در بزرگراه شهید سلیمانی محدوده ۱۶متری مجیدیه، آسفالت کیفیت خوبی ندارد و رانندگان برای نیفتادن خودرو در این چاله‌ها تغییر مسیر ناگهانی می دهند به همین دلیل احتمال تصادف افزایش پیدا می‌کند.

#کارگر-فصلی

خداپرست از اصفهان:

شرایط کار برای کارگران فصلی خیلی دشوار شده است. آنها به دلیل بیکاری قادر به تامین هزینه‌های ابتدای زندگی نیستند، لطفا مسؤولان از این قشر آسیب پذیر حمایت کنند.

جوابیه

در پی درج پیامی در روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۰۳ با عنوان «خرابی پل مکانیزه ایستگاه وحیدیه» مدیر روابط عمومی معاونت حمل و نقل ترافیک شهرداری شهر تهران با ارسال نمابری اعلام کرد: از مجموع پنج یونیت پله برقی خاموش تعمیرات لازم برای تعداد سه یونیت انجام شده و فعال است و تعمیرات دو یونیت دیگر در دستور کار قرار دارد.